

Az Alkotmánybíróság részére
Budapest

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Indítványozói jogunk hiányában a bíróság barátjaként fordulunk a Tisztelt Alkotmánybírósághoz a választási eljárásról szóló törvény egyes rendelkezéseinek alkotmányossági felülvizsgálata tárgyában. A köztársasági elnök december 6-án kelt indítványában foglaltakhoz fűzött kiegészítő észrevételeinkkel egyes, az indítványból következő, de abban kifejezetten meg nem fogalmazott szempontokra világítunk rá, amelyek figyelembe vétele álláspontunk szerint elengedhetetlen a támadott szabályozás alkotmányosságának helyes megítéléséhez.

Levelünk két, egymásba fonódó szálon kapcsolódik az elnöki indítványhoz. Mindenekelőtt magunk is osztjuk a köztársasági elnöknek azt a véleményét, miszerint az alkotmánybírósági felülvizsgálat mércéje nem csupán az Alaptörvény, a testületnek eljárása során Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalásait is figyelembe kell vennie. Ennek kapcsán fontos hangsúlyozni, hogy a nemzetközi sztenderdeknek való megfelelést az Alkotmánybíróság kifejezett elnöki kérelem hiányában hivatalból is köteles lenne eljárása során vizsgálni. E vizsgálata során nem köti az elnöki indítvány tartalma sem, mert bár az Alkotmánybíróság eljárása főszabály szerint kérelemhez kötött, a hivatalból végzendő vizsgálatok tekintetében a törvény szerint nem érvényesül a kérelemhez kötöttség előírása. Ezzel összefüggésben támogatjuk, hogy az Alkotmánybíróság a köztársasági elnök normakontroll-indítványában foglaltak szerint ne csupán az általa megjelölt, hanem az azokkal szoros tartalmi összefüggésben lévő egyéb rendelkezések vizsgálatát is végezze el. Álláspontunk szerint az Alkotmánybíróságnak a köztársasági elnök által kifejezetten támadott rendelkezéseken túlmenően a támadott törvény

- 82. § (2) bekezdése „*annak*” és „, *akit kérelmére a központi névjegyzékbe felvettek*” szövegrészei,
- a 85. §-a,
- a 87. §-a,

- 89-91. §-ai,
- a 94. § (1) bekezdés „központi névjegyzékbe felvételét kérő választópolgár, illetve a központi névjegyzékben már szereplő” szövegrésze,
- a 106. § (1) bekezdés „a legkésőbb a szavazást megelőző tizenötödik napon benyújtott kérelme alapján” szövegrésze,
- a 106. § (2) bekezdés „legkésőbb a szavazást megelőző tizenötödik napon benyújtott kérelme alapján” szövegrésze,
- a 120. § (1) bekezdés „a legkésőbb a szavazás napját megelőző ötvennyolcadik napon benyújtott kérelme alapján” szövegrésze,
- a 121. § (1) bekezdése

vizsgálatát is el kell végeznie. Ezen rendelkezések egyik része az aktív választójog gyakorlását a választópolgár előzetes kérelme benyújtásától teszi függővé, másik része pedig az előbbi rendelkezésekkel szoros tartalmi összefüggésben feltételezi a kérelem intézményét. Az aktív választójogosultság gyakorlásának, vagyis a szavazásnak a támadott törvény 179. §-a szerint feltétele, hogy a választópolgár szerepeljen a kinyomtatott szavazóköri névjegyzékben, amelyet a 105. § szerint a központi névjegyzék adatai alapján állítanak össze. A központi névjegyzékben a 82. § (2) bekezdése alapján azonban csak azok a választópolgárok szerepelhetnek, akik ezt 87-90. § szerint előzetesen, az ott meghatározott módon kérelmezték. A 91. § határozza meg a kérelem alapján történő névjegyzékbe vétel szabályait. A 106. § szerint a szavazóköri névjegyzékben csak az a választópolgár szerepelhet, aki legkésőbb a szavazást megelőző tizenötödik napon benyújtott kérelme alapján szerepel a központi névjegyzékben. A 120. § (1) bekezdése és 121. § (1) bekezdése aszerint határoz meg eltérő szabályokat a választópolgárnak címzett, a választójog gyakorlásának részleteiről szóló tájékoztató megküldésére nézve, hogy a választópolgár mikor kérelmezte a központi névjegyzékbe való felvételét.

E rendelkezések ellentétesek az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményhez fűzött első kiegészítő jegyzőkönyvének 3. cikkével, valamint az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmányának 25. cikkével.

A köztársasági elnök – bár indítványában megjelölte a fent írt nemzetközi szerződéseket mint a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező választópolgárok aktív regisztrációja alkotmányosságának mércéjét – az aktív regisztráció kötelezettségét előíró szabályok vizsgálatát explicit módon nem indítványozta, csupán a regisztráció részletszabályait tartalmazó egyes rendelkezéseket támadta meg indítványában. A szóban forgó szabályok kifejezett megtámadásától való tartózkodás kétségtelenül egerutat hagyott az Alkotmánybíróság számára, hogy a kérelemhez kötöttség szigorú értelmezésével csupán a választási regisztráció részletszabályait tartalmazó rendelkezéseket vizsgálja a kérelemben megjelölt alkotmányossági szempontok alapján, és ne vonja be a vizsgálódási körébe az alkotmányossági probléma valódi forrását, a törvény részletszabályainak megágyazó, attól tartalmilag elválaszthatatlan tartalmi rendelkezéseket, amelyek magát a választási regisztráció kötelezettségét deklarálják.

Az alábbiakban amellet érvelünk, hogy a fent írt rendelkezések olyan szétválaszthatatlan egységet alkotnak a köztársasági elnök által kifejezetten megtámadott rendelkezésekkel, hogy vizsgálatuk nem mellőzhető az előzetes normakontroll-eljárás során. Ennek

alátámasztását követően arról kívánjuk meggyőzni az Alkotmánybíróságot, hogy a szabályok nem egyeztethetők össze az alkotmányosság európai sztenderdjeivel.

Indokaink az alábbiak:

1. A köztársasági elnök indítványából kiderül, hogy csupán azért nem kezdeményezte az aktív regisztrációt előíró tartalmi szabályok vizsgálatát, mert azokra úgy tekintett, hogy miután az Alaptörvény átmeneti rendelkezéseibe bekerültek, már részei az Alaptörvénynek is.

Itt szeretnénk rámutatni arra is, hogy az Alkotmánybíróság a bírák kényszernyugdíjazásáról szóló 33/2012. (VII. 17.) AB határozatában már állást foglalt az átmeneti rendelkezések ügyében, amikor az átmeneti rendelkezések című dokumentumot, legalábbis annak nem átmeneti, tartalmi szabályait, nem tekintette alkotmányos normáknak, rendelkezéseit az alkotmányos felülvizsgálat során ezért figyelmen kívül hagyta. Nincs ok arra, hogy most másként tegyen az Alkotmánybíróság.

A fent felsorolt rendelkezések azonban álláspontunk szerint nemcsak a választójog alkotmányos alapelveivel ellentétesek, hanem nemzetközi szerződésekbe is ütköznek. A nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatakor sem az Alaptörvény, sem annak átmeneti rendelkezései nem szolgálnak mércéül. Az Alkotmánybíróság pedig bármely eljárásában hivatalból végzi a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát.

Nyilván az Alkotmánybíróság számára is ismert, hogy az Alaptörvény átmeneti rendelkezéseinek módosítására éppen azért került sor, hogy elejét vegyék e rendelkezések alaptörvény-ellenessége megállapításának. Az alkotmányosság alapvető elveivel ellentétes szabályoknak formálisan az Alaptörvény jogforrási szintjére emelése azonban nem változtat a nemzetközi szerződéseket sértő voltukon. Az Alkotmánybíróságnak ezért ezek nemzetközi szerződésbe ütközését meg kell állapítania, akkor is, ha azokat az Alaptörvény átmeneti rendelkezéseivel egyébként nem tartaná ellentétesnek.

2. A fent írt rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata nemcsak azért indokolt, mert annak a köztársasági elnök indítványa, ha nem is explicit módon, de utat nyit, hanem azért is, mert azok a köztársasági elnök által megtámadott részletszabályoktól elválaszthatatlan egységet alkotnak. Az aktív választói regisztráció – mint azt a következőkben még kifejtjük – alapjog-korlátozást valósít meg. A köztársasági elnök a részletszabályokat elsősorban az alapjog-korlátozás aránytalan volta miatt támadja. Ugyanakkor az alapjog-korlátozás arányosságának vizsgálatát az AB nem végezheti el az alapjog-korlátozás szükségességének vizsgálata nélkül, hiszen az alapjog-korlátozás arányosságának (és alkalmasságának) kérdése csak a korlátozással elérni kívánt cél, vagyis a szükségességi vizsgálat eredménye fényében végezhető el. Ezt a vizsgálatot pedig csak az aktív választói regisztrációt előíró szabályok vizsgálat alá vonásával tudja elvégezni az Alkotmánybíróság.

A választási regisztráció kötelezettségét megteremtő tartalmi és az annak végrehajtását rendező részletszabályainak szimbiózisa révén az Alkotmánybíróság a köztársasági elnök által kifogásolt rendelkezések alkotmányossági vizsgálata során akkor is döntést hoz az általunk felsorolt szabályok alkotmányosságáról, ha felülvizsgálatát nem terjeszti ki azokra. Ha ugyanis a testület úgy állapítaná meg a köztársasági elnök által támadott eljárási szabályok alkotmányellenességét, hogy vizsgálata nem érintené a választási regisztráció nemzetközi sztenderdeknek való megfelelését, döntésével implicite azt juttatná kifejezésre, hogy a nem vizsgált magyar szabályokkal bevezetett választási regisztrációnak van nemzetközi sztenderdekkel összeegyeztethető értelmezési tartománya.

3. Az Alkotmánybíróság barátjaként szeretnénk figyelmeztetni az Alkotmánybíróságot arra, hogy a fent megjelölt rendelkezések felülvizsgálatának elmulasztása azzal a funkcionális veszéllyel jár, hogy a testület szerepe alkotmányvédelem helyett arra korlátozódik, hogy a kormányzati szereplők által támadott szabályozásra ráüsse az alkotmányosság pecsétjét. Különösen igaz ez annak fényében, hogy a köztársasági elnök indítványozza a közelebbről meg nem jelölt, de a megjelöltekkel szorosan összefüggő rendelkezések vizsgálatát is.

4. Az általunk felsorolt rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütközését érintő tartalmi érveink az alábbiak.

4.1. A választói névjegyzékbe való felvételnek, és ezzel az aktív választójogosultság gyakorlásának az előzetes kérelemhez kötése ellentétes az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) első kiegészítő jegyzőkönyvének 3. cikkével.

Az Egyezmények Magyarország részese, azt nyolc kiegészítő jegyzőkönyvével együtt az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

Az Egyezményhez fűzött első kiegészítő jegyzőkönyv a következőképpen rendelkezik:

3. Cikk – Szabad választásokhoz való jog

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy ésszerű időközönként, titkos szavazással szabad választásokat tartanak olyan körülmények között, melyek a törvényhozó testület megválasztását illetően biztosítja a nép véleményének kifejezését.

Az Egyezmény szövegének értelmezésekor, a szabad választásokhoz való jog tartalmának megállapításakor az Alkotmánybíróságnak figyelembe kell vennie az Egyezményt alkalmazó strasbourgi székhelyű Bíróság joggyakorlatát.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) szerint az e cikkben biztosított jog a demokratikus alapelvek érvényesülésének biztosítója, és ennek megfelelően kiemelt fontosságú az Egyezmény rendszerében. (Lásd *Mathieu-Mohin and Clerfayt v. Belgium*, judgment of 2 March 1987, Series A no. 113, p. 22, § 47; *Melnichenko v. Ukraine*, judgment of 19 October 2004, Application no. 17707/02, § 53.)

A Bíróság a szabad választásokhoz való jog alapelveként tekinti többek között a választójog általánosságát. A választói névjegyzékek megfelelő vezetését pedig a szabad és méltányos szavazás előfeltételeként határozza meg, amely a választójog általánosságának és egyenlőségének is a garanciája, valamint hozzájárul a közigazgatásba és a választási eljárásba vetett bizalom fenntartásához. (Lásd: *The Georgian Labour Party v. Georgia*, judgment of 8 July 2008, Application no. 9103/04.)

A Bíróság szerint e jog nem korlátozhatatlan, bár *expressis verbis* a jegyzőkönyv nem mondja ki, közvetett módon világossá teszi, hogy lehetséges a korlátozása. Az Egyezményben részes államok széles értelmezési lehetőséggel bírnak e területen, ugyanakkor a Bíróság biztosítja, hogy azok a korlátozó feltételek, amelyekkel az államok körülveszik e jogot, ne érintsék annak lényegét és ne fosszák meg tényleges gyakorolhatóságától. A választójog gyakorlása feltételeinek tehát legitim célt kell szolgálniuk, és a cél elérésére alkalmazott eszközök sem lehetnek aránytalanok. (*Mathieu-Mohin and Clerfayt*, i.m.)

A Bíróság megítélése szerint a választói névjegyzékek nem megfelelő vezetése számottevően rombolja az első kiegészítő jegyzőkönyv 3. cikkében biztosított választói jogok hatékonyságát és gyakorolhatóságát. (Lásd *Melnichenko*, i.m., 59.)

A Grúz Munkáspárt által kezdeményezett ügyben (*Georgian Labour Party*, i.m.) a Bíróság akként foglalt állást, hogy az aktív választói regisztráció akkor egyezmény-konform megoldás, ha ez a szabad választásokon való részvétel jogának teljesebb érvényesüléséhez vezet, legitim cél érdekében és e céllal arányosan történik. A grúz esetben például a speciális körülményekre tekintettel indokoltnak tartotta az aktív választói regisztráció bevezetését rövidebb idővel a választások időpontja előtt is, hiszen az egy évvel korábbi választásokon a választásra jogosultak nem megfelelő nyilvántartása miatt született olyan eredmény, amely a választópolgárok akaratát a szabályozás elégtelensége miatt nem tükrözhetette megfelelően.

A grúz esettel szemben azonban Magyarországon nincsenek olyan speciális körülmények, amelyek indokoltá tehetik a választáson való részvétel elé eljárási akadályként gördített kérelemre történő választói regisztráción alapuló nyilvántartás bevezetését a magyarországi választópolgárok tekintetében. Az elmúlt két évtized számos törvényhozási, európai parlamenti és önkormányzati, általános és időközi választáson egyaránt megfelelő eszköze volt a Magyarországon lakóhellyel rendelkezők választói névjegyzékének összeállítására a népszerűségi nyilvántartás. A választói névjegyzék összeállításának most megszüntetett szabályai alapján lefolytatott választási eljárások nem mutattak rendellenességeket, a választói névjegyzékekkel összefüggő tömeges választási csalások nem történtek. A Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező választópolgárok névjegyzékbe vétele – ahogy a korábbi szabályok szerint a választás napján külföldön tartózkodók regisztrációja is – pedig nem kell, hogy érintse a Magyarországon lakóhellyel rendelkező választópolgárok nyilvántartásba vételét.

Ugyanakkor a kérelemre történő választói regisztráció bevezetése nem a választásokon való részvétel jogának teljesebb érvényesüléséhez vezet, hanem éppen ellenkezőleg: a kérelemre történő regisztráció mint eljárási korlát a tényleges szavazáshoz való jog egy újabb akadályát valósítja meg, anélkül, hogy e korlátozást legitim cél indokolná.

Mint ilyen nem felel meg a Bíróság által korábban meghatározott feltételeknek, ezért szabályai a szabad választásokhoz való jogot biztosító egyezményi cikkbe ütköznek.

Amennyiben az Alkotmánybíróság nem állapítja meg e rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütköző voltát, a Bíróság egy panaszos indítványa alapján valószínűsíthetően elmarasztalja Magyarországot e szabályok miatt. Mivel a Bíróság ítélete feltehetően az előzmények között elemezni fogja az Alkotmánybíróság ezen eljárásban hozott határozatát is, az Alkotmánybíróság saját szakmai megítélésének az európai nyilvánosság előtt is károkat okozhat.

4.2. A választói névjegyzékbe való felvételnek, és ezzel az aktív választójogosultság gyakorlásának az előzetes kérelemhez kötése ellentétes továbbá a Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya (a továbbiakban: Egyezségokmány) 25. cikkével.

Magyarország az Egyezségokmányban részes állam, azt a 1976. évi 8. törvényerejű rendelet hirdette ki.

Az Egyezségokmány a következőképpen rendelkezik:

25. cikk

Minden állampolgárnak a 2. Cikkben említett megkülönböztetések, illetőleg ésszerűtlen korlátozások nélkül joga és lehetősége van arra, hogy

(...)

b) szavazzon és megválaszthassák az általános és egyenlő választójog alapján, titkos szavazással tartott olyan valódi és rendszeres választásokon, amelyek biztosítják a választók akaratának szabad kifejezését;

(...).

Álláspontunk szerint a törvénnyel bevezetett, a Magyarországon lakóhellyel rendelkezők kérelmére történő választói regisztráció azért ellentétes a 25. cikkel, mert az a Magyarországon lakóhellyel rendelkezők szavazati jogának *ésszerűtlen korlátozása*, ezt pedig a 25. cikk megtiltja.

Korlátozás, amennyiben a szavazáson nem vehet részt az a választópolgár, aki előzetesen a törvényben meghatározott módon és határidőben nem nyújtott be kérelmet a névjegyzékbe való felvétele tárgyában. A kérelmet benyújtó választópolgárok adataiból elkészített szavazóköri névjegyzéken nem szereplő választópolgárt a szavazatszámoló bizottságnak vissza kell utasítania. A korlátozás tehát abban áll, hogy a választójogosultság tényleges gyakorlásához már nem elég az, hogy a polgár nagykorú magyar állampolgár legyen, aki esetében nem állnak fenn a választójogosultság legitim korlátozásának indokai (cselekvőképesség korlátozott volta, közügyektől való eltiltás), hanem annak érdekében, hogy szavazhasson, a választópolgárnak kérelmeznie kell, hogy gyakorolhassa a választójogát, miközben a választói névjegyzék a Magyarországon lakóhellyel rendelkezők esetében a választópolgár kérelme nélkül is elkészíthető lenne (ahogy elkészíthető volt az elmúlt évtizedekben is).

Ésszerűtlen a korlátozás, mert a kérelem alapján összeállított választói névjegyzék bevezetésének nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka. A választási rendszer megváltozásának nincs olyan eleme, amely szükségessé tenné a népesség-nyilvántartás rendszerén alapuló névjegyzék helyett általánosan a kérelem alapján történő választói

regisztráció bevezetését. Nem indokolják azt a korábbi, automatikus regisztráció alapján elkészített választói névjegyzékkel kapcsolatos rendszerszerű anomáliák sem, hiszen ezekre mindeddig nem derült fény.

A választások megfelelő lebonyolításához elengedhetetlen a naprakész választásra jogosultak pontos nyilvántartása, amely azok adatait tartalmazza, akik megfelelnek a választójogosultság feltételeinek. A népesség-nyilvántartás adatai alapján a Magyarországon lakóhellyel rendelkező választópolgárok névjegyzéke összeállítható, az elmúlt évtizedek választásai bizonyították, hogy ez nem csupán lehetséges, de különösebb nehézséget sem okoz.

A választási eljárás során a törvény alapján ráadásul használni is kell a népesség-nyilvántartást: a választópolgárok közvetlen tájékoztatása ennek felhasználásával történik, a regisztrációs kérelem benyújtásakor a választópolgár által megadott adatok ellenőrzését ennek segítségével ellenőrzik. Amennyiben a népesség-nyilvántartás minősége olyan rossz lenne, mint ahogy azt a köztársasági elnök indítványában – az alapvető jogok biztosának egyébként a választási eljárással egyáltalán nem összefüggő jelentésére hivatkozva – állítja, akkor ezek a rendelkezések mind értelmetlenek, sőt, a választások tisztaságára nézve károsak lennének.

A választási eljárás korábbi szabályai szerint probléma nélkül történhetett párhuzamosan a választópolgárok automatikus felvétele a névjegyzékbe, valamint a választás napján külföldön tartózkodó és ott szavazni kívánó választópolgárok, illetve a kisebbségi választói névjegyzékbe felvételüket kérő választópolgárok kérelemre történő regisztrációja. A választójogosultak körének megváltozása – az, hogy a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező nagykorú magyar állampolgárok is választójogosultságot nyernek – szükségessé teszi egy újabb regisztráció bevezetését, de nem a magyarországi választópolgárokét, hanem a belföldön lakóhellyel nem rendelkezőkét. Tehát amíg a kérelemre történő aktív választói regisztráció a Magyarországon lakóhellyel nem rendelkező, a külföldön szavazni kívánó és a nemzetiségi névjegyzékbe felvételüket kérő választópolgárok tekintetében indokolt, a Magyarországon lakóhellyel rendelkező többség esetében indokolatlan.

A korlátozást nem teszi ésszerűvé az egységesség követelménye sem, ilyen követelmény ugyanis nem létezik, ráadásul a regisztráció eljárási szabályai kifejezetten el is térnek a határon túli és a magyarországi választópolgárok tekintetében.

A korlátozást nem teszi ésszerűvé az az érv sem, hogy a választói regisztráció kérelemhez kötése a választópolgári tudatosság szintjét biztosítja, hiszen a tudatos választópolgár azzal nyilvánítja ki a közügyek iránt érdeklődését, hogy a választások napján elmegy szavazni. A kérelemhez kötött regisztráció intézménye valójában a bizonytalan, a határozott politikai elkötelezettséggel nem rendelkező választópolgárok jogát korlátozza abban, hogy a szavazást megelőző két hétben született választói elhatározása alapján részt vegyen a szavazáson. A bizonytalan választók kizárása a szavazásból azonban nem lehet legitim indoka a választójog korlátozásának.

A szavazás jogának ésszerűtlen korlátozása tehát a fentiek szerint megvalósul, e tekintetben irreleváns az a jogi szempontból amúgy is nehezen értékelhető kérdés, hogy valójában milyen mértékű kényelmetlenséget okoz az ésszerűtlen korlátozás a választópolgároknak.

5. Az Alkotmánybíróság az elsődleges és a másodlagos közösségi jogba ütköző jogszabályok vizsgálata tekintetében mindeddig rendre hatáskörének hiányát állapította meg [1053/E/2005. AB hat., 72/2006. (XII. 15.) AB hat., 66/2006. (XI. 29. AB hat.], a közösségi jog forrásait ugyanis nem tekinti nemzetközi szerződésnek. Erre tekintettel nem is lenne érdemes kezdeményezni, hogy a fent felsorolt rendelkezéseket a közösségi jogforrások fényében is vizsgálja az Alkotmánybíróság, csupán jelezzük, hogy azok rendelkezéseivel is ellentétesek.

Az Európai Parlament képviselőinek közvetlen és általános választójog alapján történő választásáról szóló 76/787/ESZAK, EKG, Euratom határozat 1. cikkének (3) bekezdése szerint az Európai Parlament tagjai választásának általánosnak, közvetlennek, szabadnak és titkosnak kell lennie. Az állampolgárságuktól eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező uniós polgárok aktív és passzív választójogának az európai parlamenti választásokon történő gyakorlására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 93/109/EK tanácsi irányelv 2. cikke pedig az európai parlamenti választásokat az európai parlamenti képviselők közvetlen és általános választójog alapján történő választásaként határozza meg.

Az általánosság alapelveinek a törvény által bevezetett választói regisztráció a fentiekben leírtakhoz hasonlóan mond ellent. Mivel a választói névjegyzék szabályozása az európai parlamenti képviselők választása esetében is irányadó, a magyar jogszabály nem felel meg az Európai Unió jogának sem.

Tekintettel arra, hogy az előzőekben kifejtettek szerint a szabályok nemzetközi szerződésekkel is ellentétesek, az Alkotmánybíróság hatáskörének hiánya a közösségi jogba ütközés vizsgálatára nem képezi akadályát a törvény nemzetközi szerződésbe ütközése vizsgálatának. Ugyanakkor ennek elmaradása esetén Magyarország a közösségi jognak meg nem felelő jogszabálya miatt bírósági marasztalásra számíthat.

Budapest, 2012. december 14.

Üdvözlettel:

Dr. Majtényi László
elnök

Dr. Szabó Máté Dániel
igazgató

Dr. Vissy Beatrix
kutató